

ההדרכה סכנת נפשות

ישנם מדריכים שחושבים שחניך שיטפס על עץ או ירוץ לכביש זוהי "סכנת נפשות" – אבל כשחניך יראה את המדריך מדבר בתפילה, או אם המדריך יעביר את הפעולה והמסר שלה לא יהיה נכון (ולא מדויק), זה אולי לא בסדר, אבל- "מה כבר יכול לקרות לו" זוהי לדעתי טעות בהבנת המושג "סכנת נפשות"

מהי סכנת נפשות אמיתית? הסכנה שחניך יפגע בטיפוס על עץ, זו אולי "סכנת הגוף" לא שזה דבר פשוט!

אבל, אם חניך ילמד מהמדריך מידה לא טובה הוא יפגע בנפשו, לא בגופו!

לכן סכנת נפשות היא הסכנה לפגוע "בנפשו" של החניך- בערכים שלו,

במידות שלו ובכלל בכל הדברים התלויים בנפשו. יכול להיות שהחניך יהיה שלם בגופו אבל פגוע "בנפשו!"

ולכן כל אחד שמתעסק בהדרכה בעצם מתעסק ב"דיני נפשות", וממילא הדבר מחייב התעסקות מסוג

אחר.

אז איזה התייחסות אני רוצה?

בשביל להבין את ההשלכות שנובעות ממה שכתבתי למעלה, אני רוצה להסביר כמה דברים שאולי ידועים, אבל חשוב לחזור עליהם. המדריך, כידוע, איננו איש החינוך הפורמלי (הרשמי) כמו המורה בבית הספר. וגם המסגרת של התנועה איננה מחייבת ורשמית. דבר זה, כמובן, הוא היתרון של מדריך, בכך שהוא יכול להיות ה"אח הגדול" וחבר טוב של החניך, ולכן היכולת שלו להשפיע עליו היא גדולה, ולפעמים יכולה להיות גדולה

מאד. אבל דווקא יכולת זו וכן המצב שאיננו רשמי, יכול לגרום לאחד החסרונות של המדריך, מכיוון

שהמדריך חושב שהוא נמצא במסגרת לא מחייבת ותפקידו לא רשמי, לפעמים אין הוא מתייחס לעצמו

ולהדרכה שלו מספיק ברצינות והוא לא משקיע בה כמו שצריך. במקרה כזה, יכולת ההשפעה על החניך

יכולה להיות גם שלילית. אין הכוונה שמדריך מחנך את חניכיו לדברים רעים, די בכך שהוא לא מכוון אותם

מספיק טוב, או שהוא מזניח איזו מריבה ביניהם, שותק על איזה ניבול פה וכדו', כבר יכולה להיות פגיעה

בנפש.

כשאני אומר פגיעה בנפש אני לא מתכוון לאיזה משהו "מופשט", בעולמות העליונים, צריך לדעת שילדים וביחוד בתקופה שהם מפסיקים להיות ילדים קטנים ותמימים, ומתחילים להבין יותר ויותר דברים, בגיל הזה

הילדים קולטים כל דבר. אחד היסודות החשובים בחינוך זה לדעת שכל דבר, אפילו קטן, משפיע, בין

בדברים טובים ובין בדברים רעים. עיקר הקשר שלנו עם החניך הוא בתחום של בין אדם לחברו – חיי חברה. תחום שהוא מאוד רגיש, מפני שיש בו הרבה פרטים קטנים שנוטים "להחליק אותם" לשון הרע, שקרים, זלזול, וכד. אם מדריך לא יקפיד על הדברים האלו, החניך יקלוט גם הוא ויפתח זלזול בדברים, כמו שאמרנו פגיעה בנפש.

האחריות הזאת מוטלת על המדריך בשלושה תחומים: א. בהעברת הפעולה. ב. בזמן שלפני ואחרי הפעולה. ג. בחיי היום יום שלנו.. א. בפעולה עצמה- לא תמיד המדריך מכין טוב את הפעולה ולפעמים אין הוא חושב מספיק על המסר שהוא הולך להעביר. האם המסר נכון בכל מקרה, או אולי צריך לסייג אותו למקרה מסויים. ואף אם המסר נכון, האם הצלחנו להעביר אותו בפעולה, או שמא החניך לא הבין נכון או קיבל רק חלקי דברים. ובכלל האם זהו המסר שחשוב להעביר כעת לחניכים, או שיש משהו אחר יותר דחוף, כל זה "עניינים של שמירת הנפש" ב. לפני ואחרי הפעולה.- לפני הפעילות בסניף יש הרבה "בלגן" החניכים עוד לא מאורגנים ובד"כ המדריכים יושבים בצד ומדברים וכד. לפעמים ישנם מריבות קלילות וכדו והמדריכים לא מטפלים בבעיה. אצל חניך זה מתקבל כנתינת לגיטימציה לענין. אחרי הפעילות בד"כ יושבים המדריכים ומדברים על הפעילות לפעמים קורה ולא נזהרים –אומרים לשון הרע צוחקים על איזה חניך, ובנתיים חניכים עומדים בצד ושומעים. לחניך כזה יהיה קשה להסביר מה לא טוב בתנהגות באופן דומה למעשי המדריך. ושוב כל זה פגיעה בנפש. ג. בחיי היום יום תחום שלדעתי קצת לא שמים אליו לב, כשהחניך רואה את המדריך מתנהג כראוי – למשל בתפילות חניכים שרואים את המדריכים שלהם מדברים באמצע התפילה או מתפללים מחוץ לביהכ"נ ובכלל לא מתיחסים לתפילה ברצינות, הם קולטים וזוכרים!

כתוצאה מכך, בשעה שמדריך ידרוש מחניך התנהגות שונה בתפילה, יבין החניך שהדרישה היא מן הפה ולחוץ ולא בגלל חשיבות העניין. המשחק הזה פוגע בנפש החניך. דוגמא נוספת- חניך שרואה מדריך שרואה שמשקר (בסה"כ עובד על מישו) או מדריך שהולך ברחוב וצועק וצוחק על החבר'ה, או מספר לשון הרע על חברים, ומזלזל במורים, הדברים האלה נקלטים ומופנמים אצלו. והוא מתרגל לכך שאפשר לשקר, לצחוק על מורים, לזלזל בתפילה וכו'. המדובר הוא במעשים שמחוץ להדרכה, בבית הכנסת, בליל שבת ב"מרכזים השכונתיים". ובמוצאי שבת וכדו'. כל אלו הם דברים קטנים שיש נטייה לזלזל בהם, אבל "פרוטה לפרוטה מצטרפת לחשבון גדול". ובל נשכח שבחניך עסקינן והזהירות צריכה להיות כפולה!

כמו כן, מלבד הפגיעה בחניך, קיימת גם הפגיעה בדמות המדריך וביחס אליו. ואכן חניך שלא מעריך את המדריך שלו, לא יתייחס ברצינות לתוכן הפעולות, ורמת הנכונות שלו לקבל תחיה נמוכה.

לסיכום- התפקיד מחייב והאחריות כבדה. פעם כשהיינו מדריכים אמר לנו אחד המורים בשיעור- (שהיה בו קצת יותר מידי רעש) "תגידו לי, אם החניכים שלכם היו כאן הייתם מתנהגים כך" והוסיף בצער "שיהיה לכם

לפחות את הכלל של "שיותי חניך לנגדי תמיד..." אז מדריך שחושב שייתכן להכין פעולה ולהעביר איתה את הזמן ביום שלישי ובשבת-טועה. כדי להיות מדריך צריך לעבוד 24 שעות ביום במשך 365 ימים בשנה! מדריך טוב צריך לשאוף למעלה, להיות טוב ולתקן את עצמו- זה נשמע מוגזם אולי- אבל תאמינו לי הלואי שנגיע לחצי מזה! מי שחושב שלא יוכל לעמוד בזה- שיחשוב פעמים לפני שהוא מתחיל להדריך.

אבל-

כל זה לא צריך לגרום להרתע מהדרכה, להיפך! זה צריך להיות האתגר שלנו! לעולם לא נהיה מושלמים אבל לעולם גם לא נפסיק לשאוף להגיע למקסימום! הדברים לא באים בבת אחת וצריך לעבוד במשך כל החיים. בסה"כ ההדרכה היא אולי המקום הראשון שבו מוטלת עלינו אחריות חינוכית, אבל בעז"ה על כולנו היא עוד תהיה מוטלת, על אלו שיפנו לחינוך, אך גם האחרים, בעז"ה יהיו להיו ילדים...

חשוב לזכור כי היחס שתפתחו עכשיו לילדים, לחניכים, ולחינוך בכלל, יכול להשפיע גם בעתיד. לכן ככל שתקחו את העניין ברצינות, כך התוצאות והסיפוק יגדלו. בכלל, דברים שאדם עושה מתוך מחשבה, נותנים לו הרבה יותר סיפוק והרגשה טובה מאשר דברים שנעשים מתוך שהרגל.

מדריך שלא חושב על כל זה, אולי נהנה מההדרכה בצד הטכני שלה. אבל לסיפוק אמיתי ובניין אישיות לעולם לא יגיע. ובסופו של דבר ההדרכה הרי נגמרת באיזה שהוא שלב...

לסיכום- בתור אנשים ששואפים ליותר צריך להתייחס לדברים אחרת!

עם העובדה אמיתית ונכונה אפשר לשפר את המצב התנועה. נכון, זה קשה, ונראה קצת גדול אך צריך הרבה אידיאלים, מוטיווציה, וכוח כדי להגיע. אבל בשביל כך אנחנו קיימים. בשביל לפתח בנו את הרצון הזה ולא להכנע!